

ЛИСТОВЕ (ПЕРГАМЕНТИ) С ИНФОРМАЦИЯ

ТЕОКРАТИЧНА МОНАРХИЯ

Период на възникване: около 3100 г. пр.н.е. Държава: Древен Египет (също и Месопотамия). Ключова историческа личност:

- Фараонът Нармер (Мина) – обединител на Горен и Долен Египет и създател на Първата династия.

При тази форма на управление светската и религиозната власт са неразривно свързани в лицето на владетеля. Царят или фараонът се възприема като жив бог на Земята, син на божество или негов върховен наместник, което прави заповедите му свещени и безспорни.

Цялото законодателство, държавни ритуали и социален ред се диктуват от религиозната догма, а жреческата каста играе ролята на мощен административен апарат, който контролира обществото и икономиката чрез вярата.

ДЕСПОТИЗЪМ

Деспотизмът се появява около 3000 г. пр. Хр. Това е крайна форма на абсолютна монархия, характерна за Древния Изток (Египет, Асирия, Вавилон), където властта на монарха (деспота) е напълно неограничена от закони или институции. Владетелят притежава върховна собственост над цялата земя в държавата, разполага с живота и имуществото на своите поданици и управлява чрез огромна, строго централизирана бюрокрация и силна армия.

Обществото е организирано в сурова йерархия, а волята на деспота е единственият източник на правото. Хамурапи е шестият владетел от Първата вавилонска (аморейска) династия, управлявал от 1792 до 1750 г. пр.н.е. Той превръща малкия град държава Вавилон в мощна империя и остава в историята като един от най-великите пълководци и администратори на Древния свят.

ОЛИГАРХИЯ

Период на възникване: VIII – VII в. пр.н.е. (преход от монархия към управление на знатните). Държава: Древна Гърция (най-ярък пример е Спарта). Историческа личност: Ликург – легендарният спартански законодател, създал институциите на Герусията (Съвета на старейшините). Олигархията е политическа система, при която властта е съсредоточена в ръцете на малка група хора, чието влияние се основава предимно на тяхното огромно имущество, богатство или произход. В древногръцките полиси (като Спарта или Коринт) олигарсите контролират държавните постове и вземането на решения, като напълно изключват по-бедните слоеве от населението от политическия живот. Правата за участие в управлението се определят чрез висок имуществен ценз, което гарантира, че държавата служи на икономическите интереси на малцинството.

***имуществен ценз** - правило, според което само хора с много пари и имущество (къщи, земи) са имали право да гласуват или да участват в управлението на държавата.

ДЕМОКРАЦИЯ

Атинската демокрация е първата известна форма на демократично управление в света, съществувала в древния полис (град-държава) Атина през 508 – 322 г. пр. Хр. Най-големият разцвет на демокрацията е по времето на държавника Перикъл. Класическата древногръцка демокрация е система на директно народно управление, при което властта принадлежи на „демоса“ – общността на свободните граждани. Всички пълнолетни мъже с граждански права имат право и задължение да участват в Народното събрание (Еклесия), където директно гласуват закони, обявяват войни и избират магистрати.

Повечето държавни длъжности се разпределят чрез жребий, което осигурява равен шанс за управление на всеки гражданин, независимо от неговото имущество, въпреки че жените, робите и чужденците остават напълно изключени от този процес.

ТИРАНИЯ

Тиранията възниква като преходна форма на управление, при която един амбициозен лидер (тиран) завзема едноличната власт в полиса по незаконен или насилствен път, често възползвайки се от конфликти между бедната класа и богатата аристокрация.

Класически представител на ранната тирания е Кипсел, който управлява град-държава Коринт по време на Архаичния период през VII в. пр.н.е. Ранните гръцки тирани често са популярни сред народа, тъй като ограничават властта на благородниците, опрощават дългове и извършват мащабни обществени строежи, които осигуряват работа.

Тъй като обаче тази власт не се опира на традициите или законите, тя често се превръща в деспотична и неустойчива, поддържана предимно чрез наемна армия и репресии.

РИМСКА МОНАРХИЯ (ЦАРСКИ ПЕРИОД)

Това е най-ранният период от историята на Рим (753–509 г. пр. Хр.), през който градът се управлява от общо седем царе (кrale), чиято власт не е абсолютно наследствена, а се одобрява от Сената и Куриатните комиции. Според легендата Ромул убива своя брат-близнак Рем и основава Рим на хълма Палатин на 21 април 753 г. пр.н.е. Римският цар (рекс) притежава върховната изпълнителна, военна, съдебна и религиозна власт, наречена „империум“, но е длъжен да се съобразява със съвета на старейшините (Сената), съставен от главите на патрицианските родове. Периодът завършва с изгонването на последния етруски цар Тарквиний Горди поради неговия деспотизъм, което води до трайна римска омраза към думата „цар“.

***Сенатът и Куриатните комиции** са основни институции в Древен Рим, които представляват съответно съветът на старейшините и най-старото народно събрание.

РИМСКА РЕПУБЛИКА

Римската република е периодът (509 – 27 г. пр. Хр.) от историята на Древния Рим, в който държавата се управлява от избираеми длъжностни лица и Сената, вместо от монарх. След премахването на монархията Рим изгражда уникална републиканска система, основана на баланс между три елемента: магистрати (изпълнителна власт чрез двама консули, претори, цензори), Сенат (политическо ръководство и външна политика) и Народни събрания (гласуване на закони).

Тази форма комбинира монархически, аристократични и демократични принципи, като целта е нито един човек или институция да не придобие абсолютна власт чрез въвеждането на едногодишен мандат и право на вето. Републиката успешно разширява римските територии, но вътрешните социални конфликти и гражданските войни в крайна сметка я разрушават. Цицерон е гениален оратор, адвокат, философ и консул и е известен като най-големият защитник на републиката.

РИМСКА ИМПЕРИЯ

Римската империя (27 г. пр. Хр. – 476 г. сл. Хр.) е кулминационният период в развитието на римската цивилизация, характеризиращ се с еднолична власт на императора, огромно териториално разширение и силно централизирано управление. Империята бележи завръщането към едноличното управление след колапса на Републиката, като преминава през две фази – Принципат (прикрита монархия под републиканска фасада) и Доминат (открита абсолютна монархия). Властта е концентрирана в ръцете на императора, който командва легионите, контролира провинциите и притежава върховна съдебна и законодателна мощ.

Сенатът и магистратурите губят реалното си политическо значение, превръщайки се във формални административни органи, докато огромната територия се управлява от централизиран апарат, подчинен изцяло на волята на владетеля. Ключов представител е Октавиан Август. Той е първият, най-дълго управляващият и един от най-способните римски императори.

„ПИЩОВИ“ ЗА РАЗВИВАНЕ НА АРГУМЕНТ**ТЕОКРАТИЧНА МОНАРХИЯ**

„Нашата власт е най-добрата, защото владетелят е жив бог на земята, което гарантира пълен ред, религиозно единство и вечна стабилност, пред която никой не смее да се бунтува!“

ДЕСПОТИЗЪМ

„Деспотизмът е най-добрата форма, защото абсолютната власт и строгите, непрекословни закони гарантират максимална сигурност, желязна дисциплина и светкавични решения по време на война!“

ОЛИГАРХИЯ

„Олигархията превъзхожда останалите, защото държавата трябва да се управлява само от най-способните, богати и опитни благородници, а не от необразованата и лесно манипулируема тълпа!“

ДЕМОКРАЦИЯ

„Демокрацията е единствената справедлива форма, защото дава равен глас на всеки гражданин, свобода на словото и правото сами да избираме законите, пред които всички сме равни!“

ТИРАНИЯ

„Тиранията е най-ефективна, защото един силен и смел лидер може бързо да смаже хаоса, да отнеме властта от корумпираните богаташи и да даде земи и права на бедния народ!“

РИМСКА МОНАРХИЯ

„Римската монархия е най-добра, защото съчетава мъдростта на царя с опита на съвета на старейшините (Сената), осигурявайки уважение към традициите, боговете и законен ред!“

РИМСКА РЕПУБЛИКА

„Републиката е съвършена, защото чрез разделението на властта между Сената, консулите и народните събрания, никой не може да стане диктатор и свободата на гражданите е винаги защитена!“

РИМСКА ИМПЕРИЯ

„Империята е най-великата форма, защото само един силен император може да сложи край на гражданските войни, да донесе вечен мир (Pax Romana) и да управлява успешно огромни територии!“

ЛИСТОВЕ С ИНФОРМАЦИЯ - ФОРМИ НА ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ В СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ

ПАРЛАМЕНТАРНА РЕПУБЛИКА

Управлението се води от премиер и правителство, излъчени и контролирани от парламента, докато президентът има предимно представителни функции.

ПРЕЗИДЕНТСКА РЕПУБЛИКА

Президентът се избира пряко от гражданите, притежава пълната изпълнителна власт и съставя правителството независимо от парламента.

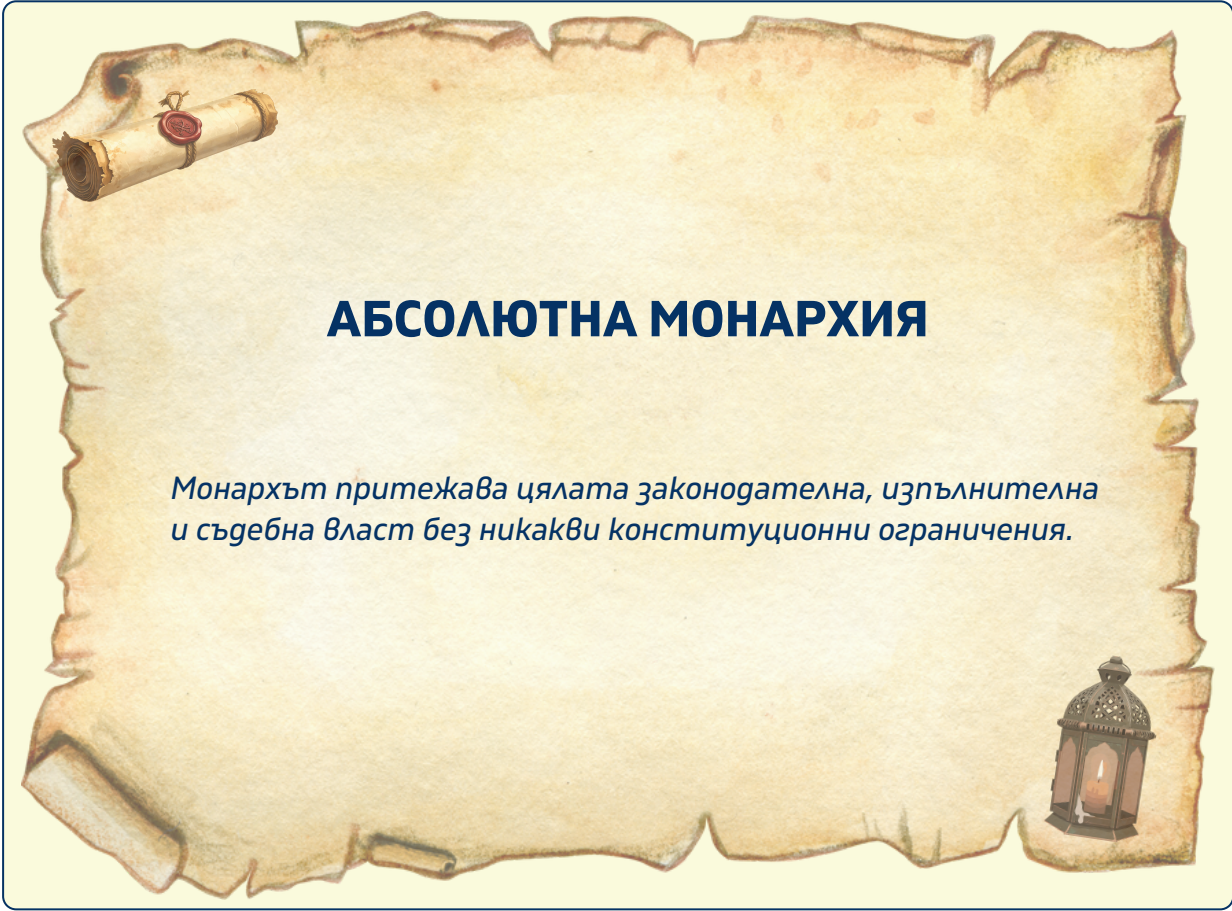

ПОЛУПРЕЗИДЕНТСКА РЕПУБЛИКА

Изпълнителната власт е споделена между силен президент и премиер, който зависи от одобрението на парламента.

КОНСТИТУЦИОННА МОНАРХИЯ

Монархът има само символични функции, а реалната политическа власт се упражнява от избрани парламент и правителство.

АБСОЛЮТНА МОНАРХИЯ

Монархът притежава цялата законодателна, изпълнителна и съдебна власт без никакви конституционни ограничения.

Име: _____ Дата: _____ Клас: _____

ИЗХОДЕН БИЛЕТ

Прочети твърденията и отбележи:

ВЯРНО ✓ или НЕВЯРНО ✗

☐
☐

Дебатът се състои от 3 части

☐
☐

По време на дебат е добре да се говори уважително

☐
☐

Можем да прекъсваме говорещия по време на дебат

☐
☐

Не е проблем да се смеем на чуждото мнение, докато дебатираме

☐
☐

Можем да критикуваме изразена идея, но не и опонента си

☐
☐

Важно е аргументите ни да са подкрепени с факти

☐
☐

Можем да говорим измислици и шеги, за да е забавно

Име: _____ Дата: _____ Клас: _____

САМООЦЕНКА

ДА

НЕ

☐
☐

Включвах се активно в дейностите на моята група

☐
☐

Бях активен и си водих записки по време на Кафене в Древния свят

☐
☐

Уважавах другите в групата ми по време на дейностите

☐
☐

Изразявах аргументирано мнение по време на дебата

☐
☐

Уважавах чуждото мнение по време на дебата

☐
☐

Окуражавах другите в групата ми по време на дейностите

☐
☐

Слушах активно по време на дебата и гласувах

